

PAPERS

Revista de sociologia

95/1

Sectes, mobbing i bullying

Redacció

Universitat Autònoma de Barcelona
Departament de Sociologia
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 12 20. Fax 93 581 24 37
r.papers.sociologia@uab.es

Intercanvi

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques
Secció d'Intercanvi de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 11 93
sb.intercanvi@uab.es

Subscripció, administració, edició i impressió

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 10 22. Fax 93 581 32 39
sp@uab.es

http://publicacions.uab.es
ISSN 0210-2862

Dipòsit legal: B. 25.307-1983
Imprès a Espanya. Printed in Spain
Imprès en paper ecològic

Composició

Binorama, SCP

Equip de redacció

Carlota Solé, directora (UAB); José Antonio Noguera, adjunt de direcció (UAB); Jordi Argelaguet (UAB), Montserrat Baras (UAB),

Lorenzo Cachón (UCM), Jorge Rodríguez Guerra (ULL), Teresa Torns (UAB), Fernando Ramírez Plaza, secretari (UAB)

Consell de redacció

Amado Alarcón (URV), José Adelantado (UAB), Luis Enrique Alonso (UAM), Judith Astelarra (UAB), Esther Barbé (UAB), Josetxo Beriain (UPN), Cristina Blanco (UPV), Xavier Bonal (UAB), Ignasi Brunet (URV), Anna Cabré (UAB), Gabriel Colomé (CEO), Joaquim Casal (UAB), Manuel Castells (UOC), Juan Díez Medrano (UB), Esther Fernández (UAB), Jordi Garreta (UdL), Gösta Esping-Andersen (UPF), Lluís Flaquer (UAB), Marisol García (UB), Julio Iglesias de Ussel (UCM), M. Jesús Izquierdo (UAB),

Alicia Kaufmann (UAH), Emilio Lamo de Espinosa (UCM), Louis Lemkow (UAB), Andreu Lope (UAB), Carlos Lozares (UAB), Francisco Llera (UPV), Antonio Martín Artilles (UAB), Josep M. Masjuan (UAB), Faustino Miguélez (UAB), Isidre Molas (UAB), Joaquim Molins (UAB), Sònia Parella (UAB), Jordi Planas (UAB), Xavier Rambla (UAB), Rita Rald Philipp (UAC), Óscar Rebollo (UAB), Eduardo Rojo (UdG), Josep Maria Sanahuja (UAB), Enric Sanchís (UV), Graciela Sarrille (UB), Joan Subirats (UAB)

Consell assessor

Joan Botella (UAB), Aaron Cicourel (UC San Diego), Salvador Giner (UB), David Laitin (U. de Stanford), Enzo Mingione (U. Milano-Bicocca),

Marta Núñez (U. de La Habana), Marina Subirats (UAB), Ida Regalia (U. Milano), Josep M. Vallès (UAB), Rosa Virós (UPF)

Bases de dades en què PAPERS està referenciada

— Compludoc	— Latindex
— Dialnet (Unirioja)	— RESH (Revistas Españolas de Ciencias Sociales y Humanas)
— Educ@ment	— RACO (Revistes Catalanes amb Accés Obert)
— Índice Español de Ciencias Sociales y Humanidades (ISOC-CSIC)	— International Bibliography of the Social Sciences (IBSS)
— IN-RECS (Índice de Impacto de Revistas Españolas de Ciencias Sociales)	— Sociological Abstracts

PAPERS ha estat seleccionada per l'In-RECS (Índice de impacto de las Revistas Españolas de Ciencias Sociales) com a revista científica font en el seu àmbit. In-RECS és un índex bibliomètric que ofereix informació estadística a partir de les citacions bibliogràfiques per tal de determinar la influència i l'impacte científic de les revistes espanyoles en ciències socials i dels autors que hi publiquen.

PAPERS és una publicació del Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona fundada l'any 1972. El seu objectiu és servir de mitjà de difusió d'idees i d'investigacions originals, en el camp de la sociologia i altres ciències socials afins (psicologia, ciència política, economia, antropologia). La revista publica articles, notes d'investigació, notes bibliogràfiques i recensions o crítiques de llibres.

L'acceptació d'articles es regeix pel sistema de censors. Al final del volum es poden consultar les normes del procés de selecció i les instruccions per als autors.

PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA es publica sota el sistema de llicències Creative Commons segons la modalitat:

Reconeixement - NoComercial (by-nc): Es permet la generació d'obres derivades sempre que no s'en faci un ús comercial. Tampoc es pot utilitzar l'obra original amb finalitats comercials.

Normes de publicació a PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA (setembre de 2009)

Normes per als autors

Les persones que enviïn treballs per a la seva possible publicació a PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA hauran de verificar prèviament que el text enviat respecti escrupolosament les normes següents:

1. Els treballs enviats estaran escrits en català, castellà o anglès.
2. S'acceptaran quatre tipus de treballs:
  - Articles. Seran treballs teòrics o empírics originals, complets i desenvolupats.
  - Notes de recerca. Seran breus informacions empíriques o metodològiques que afegixin algun coneixement o informació concreta als existents sobre la matèria en treballs ja publicats.
  - Notes bibliogràfiques. Seran breus informacions o assajos sobre l'estat de la qüestió en un camp de recerca o comentaris sobre diferents textos o aportacions d'interès que tractin un mateix tema.
  - Recensions o crítiques de llibres. Seran textos breus que comentin i informin críticament sobre un llibre o monografia recentment publicada dins l'àmbit de les ciències socials.
3. Els treballs s'han d'enviar a través de l'aplicació Open Journal Systems (OJS) al web <http://ojs.uab.cat/index.php/papers>. Prèviament cada usuari haurà de donar-se d'alta com a autor i com a lector. La revista no acceptarà cap altre mitjà d'enviament ni mantindrà correspondència sobre els originals no enviats a través d'aquesta aplicació.
4. Els treballs enviats seran inèdits i no es podran sotmetre a la consideració d'altres revistes mentre es trobin en procés d'avaluació a PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA. Excepcionalment, i per raons d'interès científic i/o de divulgació d'aportacions especialment notòries, l'Equip de Redacció podrà decidir la publicació i/o traducció d'un text ja publicat.
5. Els articles, notes de recerca i notes bibliogràfiques aniran precedits d'un *full de coberta* en el qual s'especificarà la informació següent:
  - Títol, en català o castellà, i en anglès.
  - Nom de l'autor/a. A fi de facilitar la inclusió d'articles i citacions a les bases de dades científiques, es recomana consultar la «Propuesta de manual de ayuda a los investigadores españoles para la normalización del nombre de autores e instituciones en las publicaciones científicas», a l'enllaç «Contenidos de interés» del web <http://ec3.ugr.es/>.
  - Filiació institucional: universitat o centre, departament o unitat, ciutat i país.
  - Adreça de correu electrònic. Tota la correspondència s'enviarà a aquesta adreça electrònica. En el cas d'articles d'autoria múltiple, s'haurà d'especificar la persona que mantindrà la correspondència amb la revista.
  - Breu nota biogràfica (d'un màxim de 60 paraules) que especifiqui les titulacions més altes obtingudes (i per quina universitat), la posició actual i les principals línies de recerca. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA podrà publicar aquesta nota biogràfica com a complement de la informació dels articles.

- Finalment, s'especificarà si el text es presenta com a article, nota de recerca o nota bibliogràfica.

6. El text dels articles i notes anirà precedit d'un **resum** de no més de 250 paraules (que exposarà de manera clara i concisa els objectius, la metodologia, els principals resultats i les conclusions del treball) i d'un màxim de 10 **paraules clau** (no incloses en el títol, i que hauran de ser termes acceptats internacionalment en l'àmbit de les ciències socials i/o expressions habituals de classificació bibliomètrica). Si el text està escrit en castellà o en català s'hi afegiran el resum (*abstract*) i les paraules clau (*key-words*) en anglès. Si el text està originalment escrit en anglès, l'Equip de Redacció podrà traduir-ne el títol, el resum i les paraules clau al castellà, en el cas que l'autor/a no hagi lliurat aquesta traducció.

7. El text dels articles i de les notes s'haurà d'enviar **anonimitzat**: se suprimiran (sota el rètol de **anonimitzat**) totes les citacions, agraïments, referències i altres al·lusions que poguessin permetre, directament o indirectament, la identificació de l'autor/a. La redacció de PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA comprovarà que els textos respectin aquesta condició. Si l'article o nota és acceptat per publicar-lo, se n'enviarà la versió no anonimitzada a la revista, en cas que difereixi de la versió inicialment enviada.

8. Els **articles** tindran una extensió màxima de 9.000 paraules, incloent-hi les notes a peu de pàgina i excloent-ne el títol, els resums, les paraules clau, els gràfics, les taules i la bibliografia. Només excepcionalment, si l'Equip de Redacció considera que existeixen raons justificades relacionades amb l'interès científic del treball, es podrà depassar aquest límit.

9. Les **notes de recerca i notes bibliogràfiques** tindran una extensió màxima de 4.500 paraules, incloent-hi les notes a peu de pàgina i excloent-ne el títol, els resums, les paraules clau, els gràfics, les taules i la bibliografia.

10. Les **crítiques de llibres** tindran una extensió màxima de 2.500 paraules, i a l'inici s'especificaran les dades següents de l'obra ressenyada: autor/a, títol, lloc de publicació, editorial, any de publicació i nombre de pàgines. S'hi inclourà també el nom i cognoms, la filiació institucional i l'adreça electrònica de l'autor/a de la ressenya.

11. El **format del text** haurà de respectar les normes següents:

- Tipus i mida de lletra: Times New Roman 12.
- Text a 1,5 espais, excepte les notes a peu de pàgina, i justificat.
- Les notes aniran numerades consecutivament al peu de la pàgina corresponent i no al final del text. Es recomana reduir-ne l'ús al màxim i que aquest sigui explicatiu i mai de citació bibliogràfica.
- Les pàgines aniran numerades al peu a partir de la pàgina del resum, començant per la número 1 (el full de coberta amb les dades de l'autor/a no es numerarà).
- Les seccions o apartats del text es numeraran i es titularan en minúscules i negreta.

12. Les **citacions** hauran de respectar les normes següents:

- Les citacions apareixeran en el cos del text, i s'evitaran les notes a peu de pàgina l'única funció de les quals sigui bibliogràfica.

- Se citarà entre parèntesis, incloent-hi el cognom de l'autor/a, l'any i la pàgina o pàgines citades; per exemple: (Boudon, 2004: 73).
- Quan a dues obres del mateix autor coincideixi l'any, es distingiran amb lletres minúscules situades darrere de l'any; per exemple: (Boudon, 2004a: 73).
- Si els autors són dos, se citaran els dos cognoms units per «i»: (Bowles i Gintis, 2005); quan els autors siguin més de dos, se citarà el cognom del primer autor seguit de «et al.» (Bowles et al., 2005), encara que a les referències bibliogràfiques finals es facin constar tots els autors.
- Les citacions literals aniran entre cometes i seguides de la corresponent referència entre parèntesis, que inclourà obligatòriament les pàgines citades; si depassen les quatre línies, es transcriuran separades del text principal, sense cometes, amb sagnia més gran i mida de lletra més petita.

13. La llista completa de referències bibliogràfiques se situarà al final del text, sota l'epígraf «Referències bibliogràfiques». Les referències es redactaran segons les normes següents:

- Només s'hi inclouran els treballs que hagin estat citats al text, i tots els treballs citats s'hauran de referenciar a la llista final.
- L'ordre serà alfabètic segons el cognom de l'autor/a. En el cas de diferents referències d'un mateix autor/a, s'ordenaran cronològicament segons l'any. Primer s'hi inclouran les referències de l'autor/a en solitari, en segon lloc, les obres compilades per l'autor/a, i en tercer lloc, les de l'autor/a amb altres coautors/es.
- El format de les referències respectarà les normes següents:
  - **Llibres:** cognom de l'autor/a en majúscules, nom de l'autor/a, any entre parèntesis, títol en cursiva, lloc de publicació i editorial, segons els exemples següents:
BOUDON, Raymond (2004). *The Poverty of Relativism*. Oxford: Bardwell Press.
RYAN, Alan (ed.) (1973). *The Philosophy of Social Explanation*. Oxford: Oxford University Press.
KING, Gary; KEOHANE, Robert O. i VERBA, Sidney (1994). *Designing Social Inquiry. Scientific Inference in Qualitative Research*. Princeton (N.J.): Princeton University Press.
  - **Capítols de llibre:** cognom de l'autor en majúscules, nom de l'autor/a, any entre parèntesis, títol del capítol entre cometes, «A:», autor/a del llibre, títol del llibre en cursiva, lloc de publicació, editorial i pàgines. Per exemple: OSTROM, Elinor (2005). "Policies that Crowd out Reciprocity and Collective Action". A: GINTIS, Herbert; BOWLES, Samuel; BOYD, Richard i FEHR, Ernst (eds.). *Moral Sentiments and Material Interests*. Cambridge (MA): MIT Press, 253-275.
  - **Articles de revista:** cognom de l'autor/a en majúscules, nom de l'autor/a, any entre parèntesis, títol de l'article entre cometes, títol de la revista en cursiva, volum, número entre parèntesis i pàgines, segons l'exemple següent: GRANOVETTER, Mark (1973). "The Strength of Weak Ties". *American Journal of Sociology*, 78 (6), 1360-1380.
  - **Edicions originals:** quan l'any de l'edició original no coincideixi amb el de l'edició que s'està citant, se citarà en el text per l'any original i es consignarà l'any de l'edició al final de la referència. Per exemple:

WEBER, Max (1922). *Economía y sociedad*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1964.

— S'aplicarà sagnia francesa a totes les referències.

14. Els elements no textuais (taules, quadres, mapes, gràfics, il·lustracions, etc.) que contingui el treball apareixeran inserits en el lloc del text que correspongui, i es lliuraran també per separat en format Word, RTE, PDF, JPEG o TIFF. Tots aniran numerats i amb títol, se n'especificarà la font a peu de pàgina, i se'n farà referència explícita al text.

Normes del procés de selecció i publicació

1. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA publica treballs acadèmics d'investigació teòrica i empírica rigorosa dins els àmbits de la sociologia i de les ciències socials en general.

2. Els errors de format i presentació, l'incompliment de les normes de la revista o la incorrecció ortogràfica i sintàctica podran motivar el rebuig del treball sense que passi a avaluació.

3. L'avaluació serà per parells i pel mètode de «doble cec» (*double blind*). Tots els treballs enviats a PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA s'avaluaran d'acord amb criteris d'estricta qualitat científica.

4. Una vegada s'hagi rebut un text que compleixi tots els requisits formals, se'n justificarà la recepció i s'iniciarà el procés d'avaluació.

5. En una primera fase, l'Equip de Redacció portarà a terme una revisió general de la qualitat i adequació temàtica del treball, i podrà rebutjar directament, sense fer-los passar a avaluació externa, aquells treballs la qualitat dels quals sigui ostensiblement baixa o que no realitzin cap contribució als àmbits temàtics de la revista. A fi de portar a terme aquesta primera revisió, l'Equip de Redacció podrà requerir l'assistència, en cas que la consideri necessària, dels membres del Consell de Redacció o del Consell Assessor.

6. Els treballs que superin aquest primer filtre seran enviats a dos avaluadors/es externs, especialistes en la matèria o línia de recerca de què es tracti. En cas que les avaluacions siguin discrepants, o que, per qualsevol altre motiu, ho consideri necessari, l'Equip de Redacció podrà enviar el text a un tercer avaluador/a.

7. A la vista dels informes dels avaluadors/es, l'Equip de Redacció podrà prendre una de les decisions següents, que serà comunicada a l'autor/a:

a) Publicable en el seu estat actual (o amb lleugeres modificacions).

b) Publicable després de revisar-lo. En aquest cas, la publicació estarà condicionada a la realització, per part de l'autor/a, de tots els canvis requerits per l'Equip de Redacció. El termini per realitzar aquests canvis serà d'un mes, i s'haurà d'adjuntar una breu memòria explicativa dels canvis introduïts i de com s'adeqüen als requeriments de l'Equip de Redacció. Entre els canvis proposats podrà haver-hi la conversió d'una proposta d'article en nota de recerca/nota bibliogràfica, o a la inversa.

- c) No publicable, però amb possibilitat de ser reescrit i reenviat. En aquest cas, el reenviament d'una nova versió no implicarà cap garantia de publicació, sinó que el procés d'avaluació tornarà a començar des del seu inici.
- d) No publicable.

8. En cas que un treball sigui acceptat perquè sigui publicat, les proves d'impremta hauran de ser revisades per l'autor/a en el termini màxim de dues setmanes.

9. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA publicarà anualment la llista de totes les persones que han realitzat avaluacions anònimes, així com les estadístiques d'articles acceptats, revisats i rebutjats, i la duració mitjana del lapse entre la recepció d'un article i la comunicació de la decisió final a l'autor/a.

10. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA podrà fer públiques, en cas que les hagi constatat, les males pràctiques científiques següents: plagí, falsificació o invenció de dades, apropiació individual d'autoria col·lectiva i publicació duplicada.

Drets de publicació

11. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA es publica sota el sistema de llicències *Creative Commons* segons la modalitat «Reconeixement - NoComercial (by-nc)»: Es permet la generació d'obres derivades sempre que no se'n faci un ús comercial. Tampoc es pot utilitzar l'obra original amb finalitats comercials».

12. Així, quan l'autor/a envia la seva col·laboració està acceptant explícitament aquesta cessió de drets d'edició i publicació. També autoritza PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA a incloure el seu treball en un fascicle de la revista per a la seva distribució i venda. Aquesta cessió sobre el treball es realitza a fi que sigui publicat a PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA en un termini màxim de dos anys.

13. Amb l'objectiu d'afavorir la difusió del coneixement, PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA s'adhereix al moviment de revistes d'*Open Access* (DOAJ), i entrega la totalitat dels seus continguts a diferents repositoris sota aquest protocol; per tant, la remissió d'un treball perquè sigui publicat a la revista pressuposa l'acceptació explícita, per part de l'autor/a, d'aquest mètode de distribució.

Normas de publicación en PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA (septiembre de 2009)

Normas para los autores

Las personas que envíen trabajos para su posible publicación en PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA deberán verificar previamente que el texto enviado se atiene escrupulosamente a las siguientes normas.

1. Los trabajos enviados estarán escritos en catalán, castellano o inglés.

2. Se aceptarán cuatro tipos de trabajos:

- Artículos. Serán trabajos teóricos o empíricos originales, completos y desarrollados.
- Notas de investigación. Serán breves informaciones empíricas o metodológicas que añadan algún conocimiento o información concreta a los existentes sobre la materia en trabajos ya publicados.
- Notas bibliográficas. Serán breves informaciones o ensayos sobre el estado de la cuestión en algún campo de investigación o comentarios sobre varios textos o aportaciones de interés que aborden un mismo tema.
- Recensiones o críticas de libros. Serán textos breves que comenten e informen críticamente sobre un libro o monografía recientemente publicada en el ámbito de las ciencias sociales.

3. Los trabajos deben enviarse a través de la aplicación Open Journal Systems (OJS) en el web <http://ojs.uab.cat/index.php/papers>. Previamente, cada usuario deberá darse de alta como autor y como lector. La revista no aceptará ningún otro medio de envío ni mantendrá correspondencia sobre los originales no enviados a través de esta aplicación.

4. Los trabajos enviados serán inéditos y no se podrán someter a la consideración de otras revistas mientras se encuentren en proceso de evaluación en PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA. Excepcionalmente, y por razones de interés científico y/o de divulgación de aportaciones especialmente notorias, el Equipo de Redacción podrá decidir la publicación y/o traducción de un texto ya publicado.

5. Los artículos, notas de investigación y notas bibliográficas irán precedidos de una **hoja de cubierta** en la que se especificará la siguiente información:

- Título, en catalán o castellano, y en inglés.
- Nombre del autor/a. Con objeto de facilitar la inclusión de artículos y citas en bases de datos científicas, se recomienda consultar la «Propuesta de manual de ayuda a los investigadores españoles para la normalización del nombre de autores e instituciones en las publicaciones científicas», en el enlace «Contenidos de interés» de la web <http://ec3.ugr.es/>.
- Filiación institucional: universidad o centro, departamento o unidad, ciudad y país.
- Dirección de correo electrónico. Toda la correspondencia se enviará a esta dirección electrónica. En el caso de artículos de autoría múltiple, se deberá especificar la persona que mantendrá la correspondencia con la revista.
- Breve nota biográfica (de un máximo de 60 palabras) en la que se especifiquen las titulaciones más altas obtenidas (y por qué universidad), la posición actual y las principales líneas de investigación. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA podrá publicar esta nota biográfica como complemento de la información de los artículos.
- Finalmente, se especificará si el texto se presenta como artículo, nota de investigación o nota bibliográfica.

6. El texto de los artículos y notas irá precedido de un **resumen** de no más de 250 palabras (que expondrá clara y concisamente los objetivos, metodología, principales resultados y conclusiones del trabajo) y de un máximo de 10 **palabras clave** (no incluidas en el título, y que deberán ser términos aceptados internacionalmente en las dis-

ciplinas científico-sociales y/o expresiones habituales de clasificación bibliométrica). Si el texto está escrito en castellano o en catalán se añadirán el resumen (*abstract*) y las palabras clave (*keywords*) en inglés. Si el texto está originalmente escrito en inglés, el Equipo de Redacción podrá traducir el título, el resumen y las palabras clave al castellano, en el caso de que el propio autor/a no proporcione dicha traducción.

7. El texto de los artículos y notas deberá enviarse **anonimizado**: se suprimirán (bajo el rótulo de **anonimizado**) todas las citas, agradecimientos, referencias y demás alusiones que pudieran permitir directa o indirectamente la identificación del autor/a. La redacción de PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA se asegurará de que los textos cumplen con esta condición. Si el artículo o nota es aceptado para su publicación, se enviará entonces la versión no anonimizada a la revista, en caso de que difiera de la ya enviada.

8. Los **artículos** tendrán una extensión máxima de 9.000 palabras, incluyendo las notas al pie y excluyendo título, resúmenes, palabras clave, gráficos, tablas y bibliografía. Sólo excepcionalmente, si el Equipo de Redacción considera que existen razones justificadas por el interés científico del trabajo, se podrá rebasar este límite.

9. Las **notas de investigación y notas bibliográficas** tendrán una extensión máxima de 4.500 palabras, incluyendo las notas al pie y excluyendo título, resúmenes, palabras clave, gráficos, tablas y bibliografía.

10. Las **críticas de libros** tendrán una extensión máxima de 2.500 palabras, y en su inicio se especificarán los siguientes datos de la obra reseñada: autor/a, título, lugar de publicación, editorial, año de publicación y número de páginas. Se deberá incluir también el nombre y apellidos, filiación institucional y dirección electrónica del autor/a de la reseña.

11. El **formato del texto** deberá respetar las siguientes normas:

- Tipo y tamaño de letra: Times New Roman 12.
- Texto a 1,5 espacios, excepto notas al pie, y justificado.
- Las notas irán numeradas consecutivamente al pie de la página correspondiente y no al final del texto. Se recomienda reducir su uso al máximo y que ese uso sea explicativo y nunca de cita bibliográfica.
- Las páginas irán numeradas al pie a partir de la página del resumen, empezando por el número 1 (la hoja de cubierta con los datos del autor/a no se numerará).
- Las secciones o apartados del texto se numerarán y se titularán en minúsculas y negrita.

12. Las **citas** deberán respetar las siguientes normas:

- Las citas aparecerán en el cuerpo del texto, evitando utilizar notas al pie cuya única función sea bibliográfica.
- Se citará entre paréntesis, incluyendo el apellido del autor/a, el año y la página o páginas citadas; por ejemplo: (Boudon, 2004: 73).
- Cuando en dos obras del mismo autor coincida el año se distinguirán con letras minúsculas tras el año; por ejemplo: (Boudon, 2004a: 73).
- Si los autores son dos, se citarán los dos apellidos unidos por «y»: (Bowles y Gintis, 2005); cuando los autores sean más de dos, se citará el apellido del

primer autor seguido de «et al.» (Bowles et al., 2005), aunque en la referencia de la bibliografía final se puedan consignar todos los autores.

- Las citas literales irán entrecomilladas y seguidas de la correspondiente referencia entre paréntesis, que incluirá obligatoriamente las páginas citadas; si sobrepasan las cuatro líneas, se transcribirán separadamente del texto principal, sin entrecomillar, con mayor sangría y menor tamaño de letra.

13. La lista completa de referencias bibliográficas se situará al final del texto, bajo el epígrafe «Referencias bibliográficas». Las referencias se redactarán según las siguientes normas:

- Sólo se incluirán los trabajos que hayan sido citados en el texto, y todos los trabajos citados deberán referenciarse en la lista final.
- El orden será alfabético según el apellido del autor/a. En caso de varias referencias de un mismo autor/a, se ordenarán cronológicamente según el año. Primero se incluirán las referencias del autor/a en solitario, en segundo lugar, las obras compiladas por el autor/a, y en tercer lugar, las del autor/a con otros coautores/as.
- El formato de las referencias respetará las siguientes normas:
  - **Libros:** apellido del autor/a en mayúsculas, nombre del autor/a, año entre paréntesis, título en cursiva, lugar de publicación y editorial, según los siguientes ejemplos:
BOUDON, Raymond (2004). *The Poverty of Relativism*. Oxford: Bardwell Press.
RYAN, Alan (ed.) (1973). *The Philosophy of Social Explanation*. Oxford: Oxford University Press.
KING, Gary; KEOHANE, Robert O. y VERBA, Sidney (1994). *Designing Social Inquiry. Scientific Inference in Qualitative Research*. Princeton (N.J.): Princeton University Press.
  - **Capítulos de libros:** apellido del autor/a en mayúsculas, nombre del autor/a, año entre paréntesis, título del capítulo entrecomillado, «En:», autor/a del libro, títulos del libro en cursiva, lugar de publicación, editorial y páginas. Por ejemplo:
OSTROM, Elinor (2005). “Policies That Crowd out Reciprocity and Collective Action”. En: GINTIS, Herbert; BOWLES, Samuel; BOYD, Richard y FEHR, Ernst (eds.). *Moral Sentiments and Material Interests*. Cambridge (MA): MIT Press, 253-275.
  - **Artículos de revista:** apellido del autor/a en mayúsculas, nombre del autor/a, año entre paréntesis, título del artículo entrecomillado, título de la revista en cursiva, volumen, número entre paréntesis y páginas, según el siguiente ejemplo:
GRANOVETTER, Mark (1973). “The Strength of Weak Ties”. *American Journal of Sociology*, 78 (6), 1360-1380.
  - **Ediciones originales:** cuando el año de la edición original no coincida con el de la edición que se está citando, se citará en el texto por el año original, y se consignará el año de la edición al final de la referencia. Por ejemplo:
WEBER, Max (1922). *Economía y sociedad*. México: Fondo de Cultura Económica, 1964.
- Se aplicará sangría francesa a todas las referencias.

14. Los elementos no textuales (tablas, cuadros, mapas, gráficos, ilustraciones, etc.) que contenga el trabajo aparecerán insertados en el lugar del texto que corresponda, y se entregarán también por separado en formato Word, RTE, PDF, JPEG o TIFF. Todos estarán numerados y titulados, se especificará al pie su fuente, y se hará referencia explícita a ellos en el texto.

Normas del proceso de selección y publicación

1. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA publica trabajos académicos de investigación teórica y empírica rigurosa en los ámbitos de la sociología y las ciencias sociales en general.
2. Los errores de formato y presentación, el incumplimiento de las normas de la revista o la incorrección ortográfica y sintáctica podrán ser motivo de rechazo del trabajo sin pasarlo a evaluación.
3. La evaluación será por pares y por el método de «doble ciego» (*double blind*). Todos los trabajos enviados a PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA se evaluarán de acuerdo con criterios de estricta calidad científica.
4. Una vez recibido un texto que cumpla con todos los requisitos formales, se acusará recibo del mismo y dará inicio su proceso de evaluación.
5. En una primera fase, el Equipo de Redacción efectuará una revisión general de la calidad y adecuación temática del trabajo, pudiendo rechazar directamente sin pasar a evaluación externa aquellos trabajos cuya calidad sea ostensiblemente baja o que no efectúen ninguna contribución a los ámbitos temáticos de la revista. Para esta primera revisión, el Equipo de Redacción podrá requerir la asistencia, en caso de que lo considere necesario, de los miembros del Consejo de Redacción o del Consejo Asesor.
6. Los trabajos que superen este primer filtro serán enviados a dos evaluadores/as externos, especialistas en la materia o línea de investigación de que se trate. En caso de que las evaluaciones sean discrepantes, o de que por cualquier otro motivo lo considere necesario, el Equipo de Redacción podrá enviar el texto a un tercer evaluador/a.
7. A la vista de los informes de los evaluadores/as, el Equipo de Redacción podrá tomar una de las siguientes decisiones, que será comunicada al autor/a:
  - a) Publicable tal y como está (o con ligeras modificaciones).
  - b) Publicable tras su revisión. En este caso, la publicación quedará condicionada a la realización por parte del autor/a de todos los cambios requeridos por la redacción. El plazo para realizar tales cambios será de un mes, y se deberá adjuntar una breve memoria explicativa de los cambios introducidos y de cómo se adecúan a los requerimientos del Equipo de Redacción. Entre los cambios propuestos podrá estar la conversión de una propuesta de artículo en nota de investigación/nota bibliográfica, o viceversa.
  - c) No publicable, pero con posibilidad de reescribir y reenviar el trabajo. En este caso, el reenvío de una nueva versión no implicará ninguna garantía de publicación, sino que el proceso de evaluación volverá a comenzar desde su inicio.
  - d) No publicable.

8. En caso de que un trabajo sea aceptado para su publicación, las pruebas de imprenta deberán ser revisadas por el autor/a en el plazo máximo de dos semanas.
9. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA publicará anualmente la lista de todas las personas que han realizado evaluaciones anónimas, así como las estadísticas de artículos aceptados, revisados y rechazados, y la duración media del lapso entre la recepción de un artículo y la comunicación de la decisión final a su autor/a.
10. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA podrá hacer públicas, en caso de que las haya constatado, las siguientes malas prácticas científicas: plagio, falsificación o invención de datos, apropiación individual de autoría colectiva y publicación duplicada.

Derechos de publicación

11. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA se publica bajo el sistema de licencias *Creative Commons*, según la modalidad «Reconocimiento - NoComercial (by-nc): Se permite la generación de obras derivadas siempre que no se haga un uso comercial. Tampoco se puede utilizar la obra original con finalidades comerciales».
12. Así, cuando el autor/a envía su colaboración está explícitamente aceptando esta cesión de derechos de edición y de publicación. Igualmente autoriza a PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA la inclusión de su trabajo en un fascículo de la revista para su distribución y venta. Esta cesión sobre el trabajo se realiza para que sea publicado en PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA en un plazo máximo de dos años.
13. Con el objetivo de favorecer la difusión del conocimiento, PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA se adhiere al movimiento de revistas de Open Access (DOAJ), entregando la totalidad de sus contenidos a diversos repositorios bajo este protocolo; por tanto, la remisión de un trabajo para ser publicado en la revista presupone la aceptación explícita por parte del autor/a de este método de distribución.

Guidelines for publication in PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA

Instructions for authors

Anyone who submits a manuscript for publication in PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA must previously verify that the text to be sent conforms strictly to the following norms:

1. Manuscripts should be written in Catalan, Spanish or English.
2. The journal accepts four types of work:
  - Articles: they are original and developed theoretical or empirical research works.
  - Research notes: they are brief empirical or methodological reports which add some concrete knowledge or information to those already existing and published in a given field.

- Literature reviews: they are brief essays or reviews on the ‘state of the art’ in a given research field, or commentaries on a set of relevant contributions which deal with the same topic.
- Book reviews: they are brief texts which critically comment a book or monography recently published in the field of social sciences.

3. Manuscripts should be sent through the Open Journal Systems (OJS) platform at the website <http://ojs.uab.cat/index.php/papers>. Previously, users should register as authors and readers. The journal will not accept manuscripts sent by any other method and will not maintain correspondence about them.

4. Manuscripts cannot have been previously published and should not be under consideration in any other journal while they are being considered for publication in PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA. As an exception, and for reasons of scientific interest or diffusion of outstanding contributions, the Editorial Team may decide to publish and/or translate an already published text.

5. Articles, research notes, and literature reviews will be preceded by a *cover sheet* in which authors will specify the following information:

- Title, in Catalan or Spanish, and in English.
- Complete name of the author/s. Spanish and Latin American authors are strongly invited to consult the document «*Propuesta de manual de ayuda a los investigadores españoles para la normalización del nombre de autores e instituciones en las publicaciones científicas*», available through the link «*Contenidos de interés*» at the website <http://ec3.ugr.es/>.
- Institutional affiliation: university or centre, department or unit, city and country.
- E-mail address. All correspondence will be sent to this address. If the manuscript is co-authored, a contact address should be specified in order to maintain correspondence with the journal.
- Brief biographical note (up to 60 words) which should specify the highest academic degree achieved (and for which university), the current position, and the main research interests of the author/s. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA may publish this note as a complement to the manuscripts’ information.
- Finally, it will be specified whether the manuscript is submitted as an article, a research note, or a literature review.

6. The text of articles, research notes, and literature reviews will be preceded by an **abstract** of no more than 250 words, which should explain, in a concise and clear way, the aims, methodology, main results, and conclusions of the work. It is also necessary to include some **keywords** (up to 10), which should not be repeated in the title, and should be internationally accepted terms in social sciences and/or usual terms for bibliometric classification. If the text is written in Catalan or Spanish it will necessary to include an English version of the abstract and keywords. If the text is originally written in English, the Editorial Team may translate to Spanish the title, abstract, and keywords, provided the author/s have not delivered such translation.

7. The text of articles, research notes, and literature reviews should be sent in an **anonymized version**: the author/s will suppress (under the label of **anonymized**) any quotes, acknowledgements, references and allusions that may allow to identify them

directly or indirectly. The Editorial Team will ensure that the manuscripts conform to this condition before sending them to peer-review. If the manuscript is accepted for publication, the author/s will then send a non-anonymized version, in case it differs from the one already sent.

8. Articles will have a maximum length of 9000 words, including footnotes and excluding title, abstract, keywords, graphs, tables, and bibliography. This word limit might only be exceeded when the Editorial Team considers that the special scientific interest of the work justifies it.

9. Research notes and literature reviews will have a maximum length of 4500 words, including footnotes and excluding title, abstract, keywords, graphs, tables, and bibliography.

10. Book reviews will have a maximum length of 2500 words, and they will begin by specifying the following information about the reviewed book: author/s, title, city of publication, publisher, year of publication, and number of pages. They will also include the complete name, institutional affiliation, and e-mail address of the author/s of the review.

11. The text format should conform to the following rules:

- Font type and size: Times New Roman 12.
- Text should be justified and 1,5 spaced, except footnotes.
- Footnotes should be numbered consecutively and situated at the bottom of the corresponding page, not at the end of the manuscript. It is strongly recommended to reduce their number as much as possible and to use them for clarifying and explanatory purposes, not for bibliographical reference.
- Pages should be numbered at the bottom starting from number 1, and beginning with the page where the abstract is (the cover sheet with the information about the author/s should not be numbered).
- Sections of the manuscript should be numbered and entitled in small letters and bold.

12. In-text citations should respect the following rules:

- Citations should appear in the main text; the use of footnotes only for bibliographical reference should be avoided.
- Citations should be bracketed, including author's surname, year of publication, and the page or pages quoted; for example: (Boudon, 2004: 73).
- When an author has two different works published the same year, they will be distinguished with small letters after the year; for example: (Boudon, 2004a: 73).
- When the authors are two, the citation will include their surnames joint by «and»: (Bowles and Gintis, 2005); when the authors are more than two, it will be enough to cite the first author's surname followed by «et al.» (Bowles et al., 2005), though the complete reference in the bibliographical list may include all the authors' names.
- Literal quotations should be in inverted commas and followed by the corresponding citation within brackets; this citation must include necessarily the pages quoted. When literal quotations exceed from four lines, they will be separated from the main text, without inverted commas, with bigger indentation and smaller font size.

13. The complete list of bibliographical references will be placed at the end of the manuscript, under the heading «Bibliographical references». The reference list will respect the following rules:

- All the works quoted in the text should be referenced in the list, and the list will only include those works quoted in the text.
- The order should be alphabetical by the authors' surname. When several references have the same author, they should be ordered chronologically by year. The references of an author alone should be listed in the first place, then the works compiled or edited by that author, and, finally, co-authored works.
- The format of the references should respect the following norms:
  - **Books:** author's surname in capital letters, author's name, year of publication between brackets, title in italics, city of publication, and publisher; for example:
BOUDON, Raymond (2004). *The Poverty of Relativism*. Oxford: Bardwell Press.
RYAN, Alan (ed.) (1973). *The Philosophy of Social Explanation*. Oxford: Oxford University Press.
KING, Gary; KEOHANE, Robert O. and VERBA, Sidney (1994). *Designing Social Inquiry. Scientific Inference in Qualitative Research*. Princeton (N.J.): Princeton University Press.
  - **Book chapters:** author's surname in capital letters, author's name, year of publication between brackets, title of the chapter in inverted commas, «In:», name of the author of the book, title of the book in italics, city of publication, and publisher; for example:
OSTROM, Elinor (2005). "Policies That Crowd out Reciprocity and Collective Action". In: GINTIS, Herbert; BOWLES, Samuel; BOYD, Richard and FEHR, Ernst (eds.). *Moral Sentiments and Material Interests*. Cambridge (MA): MIT Press, 253-275.
  - **Journal's articles:** author's surname in capital letters, author's name, year of publication between brackets, title of the article in inverted commas, journal's name in italics, volume, issue or number between brackets, and pages (initial and final); for example:
GRANOVETTER, Mark (1973). "The Strenght of Weak Ties". *American Journal of Sociology*, 78 (6), 1360-1380.
  - **Original editions:** when the year of the original edition is different from that of the quoted one, the in-text citation will reference the original edition year, and the year of the quoted edition will be included at the end of the complete reference. For example:
WEBER, Max (1922). *Economía y sociedad*. México: Fondo de Cultura Económica, 1964.
- All references should be French indented.

14. All non-textual elements (tables, figures, maps, graphs, illustrations, etc.) should appear in the corresponding place in the text; they should also be delivered separately in word, rtf, pdf, jpeg or tiff format. They will be numbered and entitled; its source should be specified below them, and there should be an explicit mention of each one in the main text.

Selection process and publication rules

1. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA publishes academic works which present rigorous empirical or theoretical research in the fields of sociology and the social sciences.
2. Formatting, spelling or grammar mistakes, as well as non compliance with the journal's rules and guidelines, may result in the rejection of a manuscript before starting an evaluation process.
3. Manuscripts will be peer-reviewed in a double-blind way. All the works sent to PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA will be refereed according to standards of strict scientific quality.
4. On receipt of a manuscript which complies with all the journal's formal requirements and rules, a receipt acknowledgement message will be sent to the author/s and the evaluation process will start.
5. In a first stage, the Editorial Team will revise the general quality and thematic adequacy of the manuscript; manuscripts whose quality is notoriously low or which do not make any contribution to the journal's scientific fields may be directly rejected without external refereeing. For this first review, the Editorial Team may require assessment by the members of the Editorial Board or the Advisory Board.
6. Manuscripts which pass the first review will be sent to two external referees, who will be experts in the pertinent field or research area. In case of discrepancy between the referees, or if considered necessary by any other reason, the Editorial Team may send the manuscript to a third referee.
7. In the light of the referees' reports, the Editorial Team may adopt one of the following decisions about the manuscript, which will be communicated to its author/s:
  - a) Publication (as it is or with very minor changes).
  - b) Publication after revision. In this case, publication will depend on the introduction by the author/s of all the changes and revisions required by the Editorial Team. The revised version should be sent to the journal in one month, and the author/s will attach a brief cover letter explaining how the changes satisfy the requirements of the Editorial Team. The journal may propose, as one of these changes, the conversion of a manuscript submitted as an article into a research note or a literature review, or vice versa.
  - c) Revise and resubmit. In this case, the manuscript is rejected in its present form but offering the author/s the possibility of rewrite and resubmit a new version. Resubmission of a new version will not entail any publication guarantee, since the selection and refereeing process will start again from the beginning.
  - d) Rejection.
8. When a manuscript is accepted for publication, the proofs should be read (and, if necessary, corrected) by the author/s within two weeks since their reception.
9. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA will publish each year the list of all referees, as well as the aggregated data about accepted, revised and rejected manuscripts, and the aver-

age time between receipt of a manuscript and communication of the final decision to its author/s.

10. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA may publicize, once they are verified, the following bad scientific practices: plagiarism, data falsification or fabrication, misappropriation of authorship, and double publication.

Publication rights

11. PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA is published under the licence system Creative Commons, according to the modality «Attribution-Noncommercial (by-nc): derivative work is allowed under the condition of non making a commercial use. The original work cannot be used with commercial purposes».

12. Therefore, everyone who sends a manuscript is explicitly accepting this publication and edition cession. In the same way, he/she is authorizing PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA to include his/her work in a journal's issue for its distribution and sale. The cession allows PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA to publish the work in a maximum period of two years.

13. With the aim of favouring the diffusion of knowledge, PAPERS. REVISTA DE SOCIOLOGIA joins the Open Access journal movement (DOAJ), and delivers all its contents to different repositories under this protocol; therefore, sending a manuscript to the journal also entails the explicit acceptance by its author/s of this distribution method.

BOLETÍN DE SUSCRIPCIÓN
Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona
Apartado postal 20. 08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 10 22. Fax 93 581 32 39
sp@uab.es
http://publicacions.uab.es/

Nombre y apellidos .....

Institución .....

Dirección .....

Población ..... Provincia .....

Código postal ..... Teléfono ..... Fax .....

TARIFA (cuatro números)

Ordinaria ..... 30 €

Extranjero ..... 52 US \$

Institucional ..... 35 €

Núm. suelto ..... 12 €

Núm. 60 ..... 15 €

- Ruego me suscriban a la revista PAPERS a partir del año 2008.
- Envíenme ..... ejemplares atrasados, números
contra reembolso de su importe.
- Deseo ..... colecciones completas, desde el núm. 1 hasta el 62, al precio especial de 150 €
contra reembolso de su importe.

FORMA DE PAGO

- Contra reembolso
- Domiciliación bancaria

GASTOS DE ENVÍO

Los envíos al extranjero tendrán un incremento en el precio del pedido equivalente a la tarifa de transporte.

Fecha .....
(Firma)

DOMICILIACIÓN BANCARIA

Nombre y apellidos .....

Entidad bancaria .....

Código cuenta cliente .....

Fecha .....
(Firma)

Sumari

Papers. Revista de Sociologia
Gener-març 2010, vol. 95, núm. 1, p. 1-247, ISSN 0210-2862
Les paraules clau són en llenguatge lliure
<http://ddd.uab.cat/record/35>

- 5-6 Nota de la redacció
- 7 Presentació. Sectes, *mobbing* i *bullying*

Articles

- 11-28 **Castón Boyer, Pedro; Ramos Lorente, María del Mar** (Universidad de Granada)
Europa ante el fenómeno de las «sectas». *Papers*, 2010, vol. 95, núm. 1, p. 11-28.
Palabras clave: libertad religiosa, nuevos movimientos religiosos, Consejo de Europa, Parlamento Europeo.
- 29-46 **Mayoral Blasco, Susana** (Universidad de Zaragoza)
Mobbing: modelos explicativos y acción sindical. *Papers*, 2010, vol. 95, núm. 1, p. 29-46.
Palabras clave: poder, Pierre Bourdieu, modelos teóricos, riesgos laborales.
- 47-71 **Hernández de Frutos, Teodoro; Casares García, Esther** (Universidad Pública de Navarra)
The effects of discrete contextual variables on «bullying» in the schoolyard. *Papers*, 2010, vol. 95, núm. 1, p. 47-71.
Key words: victimization, neighbourhood, family, school, gender, age, mass media.
- 73-93 **García Nogueroles, Juan Miguel** (Universitat Autònoma de Barcelona)
Transformaciones en el empleo, transformaciones en el tejido social. Las nuevas clases trabajadoras de servicios. *Papers*, 2010, vol. 95, núm. 1, p. 73-93.
Palabras clave: trabajo, precarización, segmentación, clase social, empleo.

- 95-117 **Rodríguez Menéndez, M.^a del Carmen; Peña Calvo, José Vicente; Torío López, Susana** (Universidad de Oviedo)
Corresponsabilidad familiar: negociación e intercambio en la división del trabajo doméstico. *Papers*, 2010, vol. 95, núm. 1, p. 95-117.
Palabras clave: división sexual del trabajo, género, grupos de discusión.
- 119-137 **Botía Morillas, Carmen** (Universidad Pablo de Olavide)
Negociar en la vida cotidiana para transformar las relaciones de género: una propuesta teórica. *Papers*, 2010, vol. 95, núm. 1, p. 119-137.
Palabras clave: negociación, poder, Norbert Elias, Pierre Bourdieu, movilización de recursos.
- 139-156 **Venegas Medina, Mar** (Universidad de Granada)
La maldición de ser niña. Estructuralismo, postestructuralismo y teoría de la práctica en género y sexualidad. *Papers*, 2010, vol. 95, núm. 1, p. 139-156.
Palabras clave: infanticidio, feticidio, resistencia, agencia, intercambio, tráfico.
- 157-179 **Urteaga, Eguzki** (Universidad del País Vasco)
Las políticas de discriminación positiva en Francia. *Papers*, 2010, vol. 95, núm. 1, p. 157-179.
Palabras clave: políticas públicas, desigualdad, paridad.
- 181-197 **Pino Juste, Margarita; Verde Diego, Carmen** (Universidad de Vigo)
Perfil del retornado de segunda generación en Galicia a través de historias de vida. *Papers*, 2010, vol. 95, núm. 1, p. 181-197.
Palabras clave: emigración de retorno, movimientos migratorios, tipología de emigrantes, necesidades del emigrante.

Notes d'investigació

- 201-211 **Alaminos Chica, Antonio; Santacreu Fernández, Oscar** (Universidad de Alicante)
La emigración cualificada española en Francia y Alemania. *Papers*, 2010, vol. 95, núm. 1, p. 201-211.
Palabras clave: migraciones cualificadas, migraciones auropeas, EIMSS, emigrantes españoles.

- 213-226 **Rodríguez Ávila, Núria** (Universitat de Barcelona); **Monllau Jaques, Teresa** (Universitat Pompeu Fabra)
El nou paradigma docent i la problemàtica de la implantació a les escoles d'empresarials d'acord amb el Pla Bolonya. *Papers*, 2010, vol. 95, núm. 1, p. 213-226.
Paraules clau: sociologia de les professions, escoles d'empresarials, economistes, professions socials.
- 227-229 *In memoriam*. Ralf Dahrendorf: un clàssic del segle xx
- 231-244 **Ressenyes**
Solé, Carlota; Parella, Sònia y Cavalcanti, Leonardo (coords.). *Nuevos retos del transnacionalismo en el estudio de las migraciones* (Iskva Pávez Soto).
Centelles Bolós, Felipe (ed.). *Castilla-La Mancha: la consolidación de un proyecto social. Veinticinco años de autonomía* (Antonio Martín Cabello).
López Sala, Ana M. y Cachón, Lorenzo (coords.). *Juventud e inmigración. Desafíos para la participación y para la integración* (Carmen Doménech Santos).
- 245-247 Premi "la Caixa" de Ciències Socials

Normes de publicació a Papers. Revista de Sociologia
Normas de publicación en Papers. Revista de Sociologia
Guidelines for publication in Papers. Revista de Sociologia